

Haagan Työväenyhdistys 100 vuotta

Haagan Työväenyhdistys juhli sadan vuoden taivaltaan 15. tammikuuta Hotelli Scandic Simonkentän ravintolassa. Haagan vanhimpiin yhdistyksiin kuuluva järjestö syntyi aikanaan Huopalahden Työväenyhdistyksenä nykyiseen Etelä-Haagaan. Pitkän historiansa aikana se on muuttanut muutaman kerran talosta toiseen, mutta aina oman katon alle. Haagan työväenyhdistyksellä onkin ollut Etelä-Haagassa neljä itse tehtyä työväentaloa, mikä on ilmeisesti maailmanennätys alallaan. Yhdistyksen toimintamuodot ovat aikojen saatossa tietysti muuttuneet, mutta tärkein, eli poliittinen vaikuttaminen, on säilynyt.

Nykyinen Haagan Työväenyhdistys on noin 80 jäsenen yhteisö, joka ei Haagassa näinäkään näy muulloin kuin vaalien aikana. Näkyvämpi ja merkittävämpi se on kuitenkin pääkaupungin työväenliikkeessä, yhtenä Suomen Sosialidemokraattisen puolueen paikallisosastona. Tämä näkyi satavuotisjuhlassakin, paikalla oli useita Helsingissä hyvin tunnettuja demareita, **Maija Anttilasta** ja **Sirkka-Liisa Vehviläisestä** alkaen. Valtakunnallinen taso ja puolueen kärkikaarti oli edustettuna puhemies **Paavo Lipposen** muodossa. Lipposen Haagan Työväenyhdistyksellä onkin ollut pitkä yhteistyösuhde aina 1980-luvun lopulta alkaen.

Tervehdyssanoissaan työväenyhdistyksen puheenjohtaja **Rauli Warty** kiteytti yh-

Haagan Työväenyhdistyksen puheenjohtaja Rauli Warty vastaanotti Paavo Lipposelta 100-vuotisjuhlan kunniaksi af Ursin-mitalin.

distyksen ja sosialidemokratian tarkoituksen yhteen lauseeseen: "Ne jotka uhkaavat jäädä jälkeen nostamme rinnallemme".

Juhlien järjestämisen yhdistys näyttää osaavan mainiosti, sitä todistivat esiintyjävalinnat. **Harri Saksalan** työhön ja stadiin liittyvät laulut loivat sopivan tunnelman ja mikäs sopisi paremmin säestämään lauluja tällaisessa juhlassa kuin akustinen kitara.

Harvoin on samassa tilaisuudessa läsnä kaksi Paavo Lipposta, vaan tähänkin näyttää Haagan Työväenyhdistys pystyvän. Television piirrosarjasta "Itsevaltiat" tuttu imitaattori **Heikki Hilander** matki myös muita huippupoliitikkoja, joskin parhaat nau-

rut kirvoitti tietysti läsnäolevan puhemiehen imitointi. Onneksi miehillä on sen verran kokoeroa, että oikea Lipponen on helppo tunnistaa.

Yleensä yhdistysten tasavuotisjuhlissa esitetään kivaako historiaa. Sadasta vuodesta voisi odottaa syntyvän vielä kuivempaa historiaa, mutta näin ei tällä kertaa käynyt. Yhdistyksen toiminnanjohtaja **Anssi Leskelä** esitti mainiosti sanakääntein välähdyksiä työväenyhdistyksen pitkältä taipaleelta joukkovoiman käytön alkua ajoista nykypäivän valtionhoitajapuolueen osaksi. Yhdistyksen myötä- ja vastoinkäymiset kulloisenkin ajan myrskyissä tulivat hienosti esitettyä. Ja mitä siihen kuivaa historiaan

tulee, niin hän ilmoitti historian kirjoittamisen käynnistävän lähikuukausina ja työn olevan valmis noin kolmen vuoden kuluttua.

Ehkä arvovaltaisimman arvion Haagan Työväenyhdistyksen merkityksestä esitti puolueen puheenjohtaja ja puhemies Paavo Lipponen, joka puhetyylilleen uskollisena sanoi, että "Haagan Työväenyhdistys on demokratian kivijalka". Puoluejohtajan kädestä yhdistys sai vastaanottaa myös af Ursin -mitalin. Yhdistyksen jäsen **Helvi Pertunen**, joka juhlaillaan mennessä oli ehtinyt olla Haagan Työväenyhdistyksessä yli 72 vuoden ajan, sai yhdistykseltä seitsemän ruusua, yhden kultakin vuosikymmeneltä.

Juhlapuheessaan Helsingin Sanomissa pitkään SDP:tä seurannut toimittaja **Unto Hämäläinen** pohti SDP:n kasvun mahdollisuuksia. Idean tähän teemaan hän oli saanut katseltuaan viidenkymmenen vuoden takaisten eduskuntavaalien tuloksia. Hän oli huomannut, että vuoden 1954 maaliskuussa pidetyissä vaaleissa SDP ja Suomen Keskusta – silloiselta nimeltään maalaisliitto – iskivät rajusti yhteen. Vaalituloksella oli hyvin tasainen: SDP sai 54 paikkaa, maalaisliitto 53 paikkaa, SKDL 43 paikkaa sekä oikeisto – silloin kokoomus ja kansanpuolue – yhteensä 37 paikkaa. Vaalituloksessa on tämän päivän kannalta yksi erityisen mielenkiintoinen piirre. Se on nimittäin lähes täsmälleen kuin vuonna 2003

valitussa eduskunnassa.

Hämäläisen itsensä esittämään kysymykseen syystä siihen, ettei SDP:n kannatus tuosta ole kasvanut hän löytää vastauksen sen valtionhoitajapuolueen luonteesta. Hänen mielestään SDP:n ydinaluetta on vahvan valtion ylläpitäminen ja myös sen puolustami-

nen. Puheessaan hän esitti myös kehoituksen: Jos haluatte kasvaa, älkää ylpistykö, mutta olkaa välillä myös ylpeitä saavutuksistanne.

Ainakin Haagan Työväenyhdistys voi olla ylpeä saavutuksistaan ja juhlaistaan.

KK

Juhlassa kohtasivat SDP:n puheenjohtaja Paavo Lipponen ja yli 72 vuotta Haagan Työväenyhdistykseen kuulunut Helvi Pertunen.

Haagan Työväenyhdistys 1905–2005

Haagan Työväenyhdistys täytti sata vuotta 15. tammikuuta. Yhdistyksen perustava kokous pidettiin täsmälleen sata vuotta aikaisemmin Huopalahdessa.

Vuosi 1905 oli silloisessa Suomen suuriruhtinaskunnassa kuten tsaarin Venäjälläkin levoton. Suomeen perustettiin tuolloin runsaasti työväenyhdistyksiä, niiden lukumäärä kolminkertaistui edellisvuodesta. Huopalahden yhdistys perustettiin ilmeisesti jonkun huopalahdelaisen työläisen kotona 15.1. 1905 pohjalaisen puusepän Anders Käcklundin agitoimana.

Käcklund oli ruotsinkielisen työväenliikkeen tuolloisia kärkinimiä ja mm. Arbetaren-lehden toimittaja. Ruotsinkielisyys oli tuolloin erittäin yleistä Huopalahdessa ja ruotsinkielisten sosialidemokratien valtakunnallisella liitolla oli eräitä etuja puolellaan. Suomenkieliseen työväenliikkeeseen Huopalahden yhdistys liittyi kuitenkin jo 1907. Kokouksen osanottajamäärästä tai alkuvaiheen jäsenmäärästä ei ole säilynyt täsmällistä tietoa, mutta nämä lienevät olleen noin 30 henkeä.

Huopalahti oli 1905 puutalokylä, joka oli kasvanut vuosisadan vaihteessa rakennetun Helsingistä länteen kulkevan rautatien vuoksi. Huopalahdessa ei työväenliikkeen syn-

nylle niin olennaisia suuria tehdaslaitoksia ollut, mutta olipa sentään turvepehku tehdas, lautatarha ja ainakin yksi kauppa-putarha. Työväkeä taajamassa kuitenkin asui, mm. rakennusmiehiä, jotka kävivät Helsingissä töissä. Työväenyhdistykseen soveliaista väkeä ei alueella kuitenkaan ollut kuin joitakin kym-

meniä, taajaman väkiluku oli 1905 noin 450 henkeä.

Työväenyhdistyksen elinvoimaa osoitti se, että jo syksyllä 1905 valmistui sen ensimmäinen työväentalo nykyisen Steniuksentie 11:n kohdalle. Talo paloi jo seuraavana talvena, mutta uusi suurempi talo valmistui samalle paikalle vuonna 1907. Työvä-

entalosta tulikin yhdistyksen toimintojen työssä ja samalla talouden perusta, tiloja vuokrattiin säännöllisesti ulkopuolisille.

Ennen ensimmäisen maailmansodan alkua 1914 Huopalahden työväenyhdistys taantui niin jäsenmäärän kuin toiminnankin. Yhdistys vilkastui vasta vuonna 1917 yhteiskun-

nallisen levottomuuden alkaessa kärjistyä. Yhdistykseen ja sen kanssa yhteistyössä toimiin ammattiosastoihin kuului tuolloin yli 400 henkeä. Syksyllä 1917 Huopalahden perustettiin niin punakaarti kuin vallankumousoikeuskin, joissa oli mukana samoja henkilöitä kuin työväenyhdistyksessä. Yhdistys ei vuoden 1918 sotaan osallistunut, mutta menetti jäseniään ja työväentalokin takavarikoitiin aina vuoteen 1919 asti.

Sodan jälkeen alkoi yhdistyksen vähittäinen nousu. Haagan kauppalan syntyessä 1923 maltillinen työväenyhdistys oli siinä 1930-luvulle tultaessa merkittävä poliittinen voima. Kauppalan synty merkitsi myös nimenmuutosta yhdistykselle, se oli nyt Haagan Työväenyhdistys. Kauppala oli olemassa aina vuoteen 1946, jolloin se liitettiin Helsingin. Liitos muutti Haagassa merkittävänä poliittisena voimana toimineen työväenyhdistyksen kertaheitolla vain erääksi monista Helsingin työväenyhdistyksistä.

Yhdistyksen kolmas työväentalo valmistui 1938 nykyisen Yhdistystien 1:n kohdalle. Tämänkin talon kohtaloksi muodostui tulipalo 1987 ja nykyinen työväentalo valmistui samalle paikalle 1990. Yhdistyksen kulttuuri- ja harrastustoiminta oli vilkkaimmil-

laan 1930-, 1940- ja 1950-luvuilla. Työväenyhdistyksellä oli mm. naisjaosto, nuorisotoimintaa, näytelmäkerho ja urheiluseura Haagan Haka.

Haagan Työväenyhdistys on olemassaolonsa aikana ollut kooltaan suurin heti jatkosodan jälkeen, jolloin jäsenmäärä oli noin 120 henkeä. Tuolloisessa tilanteessa vasemmistopuolueet vetivät väkeä puoleensa. Sodan jälkeen alkanut vasemmistoa repinyt linjakako vaikutti myös Haagan yhdistykseen, joka kuitenkin säilyi maltillisella linjalla. Vasta 1980-luvulla työväenliikkeen hajaannus loppui.

Jos oli kauppalan katomaisen ollut suuri muutos työväenyhdistykselle niin seuraava isku tuli 1950-luvun puolenvälin jälkeen kun Haagaa ruvettiin voimakkaasti rakentamaan. Puutaloyhdyskunta muuttui suureksi kivitallokautunginosaksi, johon muutti paljon väkeä muualta.

Nykyinen jäsenmäärä on noin 80 henkeä. Yhdistys on toimissaan ja politiikassaan ollut maltillinen, tiivis yhteisö, jonka päähuomio nykyisin kohdistuu kunnallis- ja eduskuntavaaleihin. Haagan Työväenyhdistys on nykyisellään paremminkin taustavaikuttaja kuin julkisuuden valokeilassa oleva yhteisö.

KK

Kuva Etelä-Haagasta 1950-luvulta, alhaalla Kauppalantien ja Vanhan Turun maantien risteys. Yhdistyksen toinen työväentalo on risteyksessä olevasta, nykyisin Kukkamyyni Piilolan käytössä olevasta talosta suoraan ylöspäin oleva tummakattoinen talo. Kolmas työväentalo on siitä yläoikealle, kolmikerroksisen koulun alapuolella.